

Nedávná zpráva OECD nazvaná *Immigrant Students at School: Easing the Journey towards Integration* (OECD, 2015b) využívala data PISA, aby zkoumala, jak světové vzdělávací systémy zvládají integrovat různé žakovské populace, zejména ty s žáky imigranty, ve svých školách. PISA 2018 plánuje pokračovat ve sledování tohoto tématu, a dokonce na něj klade i větší důraz. To nabízí možnosti harmonizace mezi sběrem dat TALIS a PISA a analyzováním informací o vzdělávacích politikách a praxi vztahující se ke kulturní diverzitě.

Otázky spravedlivosti a diverzity se prolínají mnoha existujícími tématy. Jejich důkladné prozkoumání nicméně vyžaduje zahrnutí specifických otázek o školních politikách, praxi a přístupech k vyučování. Z toho důvodu považuje TALIS 2018 spravedlivost a diverzitu spíše za samostatné než průřezové téma.

Teoretická východiska

Jak již bylo poznamenáno, TALIS 2018 se zabývá spravedlivostí a rozmanitostí v kontextech kulturního a socioekonomického zázemí žáků a z hlediska jejich pohlaví. V zájmu harmonizace s šetřením PISA 2018 se TALIS 2018 zaměřuje zejména na kulturní zázemí.

Škola a vzdělávací politiky a praxe týkající se *kulturní diverzity* jsou pro imigranty důležité (Banks & Banks, 2009). Studie PISA ukazují, že rozdíly ve vzdělávacích systémech mohou ovlivnit výsledky žáků imigrantů (OECD, 2006, 2010, 2012). Podle dat PISA je čtenářská gramotnost žáků imigrantů vyšší v zemích, které mají inkluzivnější imigrační politiku v porovnání se zeměmi s méně inkluzivní politikou (Arikan, van de Vijver, & Yagmur, 2016). Vyšší podíly imigrantů v zemích s inkluzivnějšími imigračními politikami užívají majoritní jazyk v porovnání se zeměmi s politikami více orientovanými na asimilaci, jako je například Francie (Yagmur & van de Vijver, 2012).

Dominantní paradigma ve studiích kulturní diverzity je odvozeno z práce Elyové a Thomase (2001). Identifikovali dvě hlavní perspektivy v politikách kulturní diverzity. První perspektiva je často nazývána *spravedlivost* (equity) a zdůrazňuje podporu rovnosti, inkluze a oceňuje diverzitu. Z hlediska politiky pohlíží na všechny žáky ve třídě jako na rovnocenné, vyhýbá se diskriminaci a přistupuje férově ke všem žákům (Schachner, 2014). Na úrovni školy se tato politika často podobá „barvoslepému“ přístupu k rozmanitosti, kde je primárním cílem vytvořit a udržovat homogenitu. Tato homogenita se často implicitně vztahuje k dominantní kultuře země a tenduje k asimilaci (Plaut, Thomas, & Goren, 2009). Existují empirické důkazy, že taková politika pomáhá žákům z imigrantských rodin přizpůsobit se změněným okolnostem (Schachner, 2014).

Principem druhé perspektivy nazvané *multikulturalismus* je, že diverzita vytváří zdroje, které mohou obohatit školu a podpořit znalosti a respekt k jiným kulturám. Tento přístup uznává vnější projevy rozmanitosti. Diverzita je z tohoto pohledu zdrojem, který může vést k větší obeznamování s jinými kulturami, větší otevřenosti jiným kulturám a zlepšování mezikulturních dovedností. Ukázalo se, že multikulturní politiky podporují motivaci žáků a sounáležitost se školou (Schachner, 2014). Přestože se mohou tyto dva politické přístupy k spravedlivosti a multikulturalismu jevit jako odlišné, empirické studie ukazují, že školy často kombinují jednotlivé prvky obou (Schachner, 2014; Schachner et al. 2016).

Zaměření vzdělávací politiky, praxe a výzkumu s ohledem na *socioekonomické zázemí* bylo soustředěno na poskytování příležitostí ku učení ve snaze minimalizovat dobře zdokumentovanou souvislost mezi socioekonomickým statutem a vzdělávacími výsledky (OECD, 2013b; Sirin, 2005). Srovnávací analýzy výsledků vzdělávání přispěly k úvahám o efektu socioekonomického zázemí na výsledky vzdělávání zjištěním, že vztah mezi socioekonomickým zázemím žáka a jeho výsledky má různou míru těsnosti. Toto zjištění vedlo ke zvýšenému zájmu o politiky a praxi související právě s těmito odlišnostmi (Alegre & Ferrer,